

Чланак примљен 27. априла 2021.

Чланак прихваћен 30. априла 2021.

Стефан Цветковић*

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Катедра за музикологију

ЦД *Аритмија – клавирске композиције савремених српских аутора*, Неда Хофман-

Сретеновић, клавир

Трајање [41:37]

ISBN 978-86-89621-08-2

Доследна посвећеност савременој уметничкој музици коју београдска пијанисткиња Неда Хофман-Сретеновић већ дужи низ година исказује кроз запажено и активно пијанистичко, педагошко и организаторско деловање, уродила је њеним новим доприносом у облику компакт диска *Аритмија*, објављеним 2019. године у издању Ансамбла за нову музику *Градилиште*¹. Делом састављен од остварења савремених српских аутора која су настала као поруцбине пијанисткиње, али и композиција које представљају њен лични одабир, албум нуди један од могућих и сасвим индивидуално обликованих погледа на разноликост клавирског израза у релативно широком генерацијском пресеку. Подстакнут насловом композиције Милане Стојадиновић-Милић (1962) *Аритмија – слагалица за Неду* које попут „отвореног дела“ позива извођача на игру слободног одабирања редоследа ставова условљавајући непредвидиву реперкусију њихових карактера, истоимени назив албума можда сугерише управо неправилност (одсуство правила), нескладност (неусклађеност) стилских, естетичких и поетичких израза савремене (српске) музике као њену одлику и константу евидентну и на овом албуму. Овај аритмични мозаик граде тако импресионистички обојено остварење Светлане Максимовић (1948) под називом *Фрагменти молитве за мир (По Монеу)* у којем ауторка музички језик дела саображава стилистици евоцираних ликовних остварења, затим моторични, делом токатни диптих *19...91 (Спокој и Трагично коло)* Ивана Бркљачића (1977), као и по сонорности међусобно блиски комади: *Аурориел* Ане Казимић (1985) изражајно близак Скрјабиновој експресионистичкој Поemi *Vers la flamme*, потом постмодернистички аутореклексиван *Random* Татјане Милошевић (1970) заснован на испитивању могућности реконтекстуализације и презначања преузетих тематских материјала и цитата, те *From Rayleigh to Mie* Бранке Поповић (1977) у којем ауторка различите режиме светлости и њом условљене видљивости небеских појава транспонује у звучна стања замагљености и ведрине. Као мотивски или колористички

* Ауторова контакт адреса: stefan.cvetkovich@gmail.com

¹ Уредник издања и аутор уводног есеја у књижици албума је др Ивана Миладиновић Прица.

нуклеус унутар сва три наведена дела репетитивност једног тона има значење повезујуће нити и евидентан је „кохезивни“ елемент унутар самог албума. Њега на послетку заокружује апартно остварење *Sadness/Untitled* Марка Никодијевића (1980) изграђено економичним средствима као резултат његовог пионирског бављења фракталним структурама присутним и у ауторовим каснијим делима.

Чини се да медиј клавира ствараоце заступљене на албуму превасходно инспирише као инструмент чија се аудитивна специфичност заснива на феномену одзвука, који је у наведеним делима тражен и оствариван најразличитијим поступцима преузетим из широког звучног трезора клавирске музике. У том смислу, евидентно је да је посебан изазов за извођача представљало проналажење адекватне естетске димензије интерпретације кроз вајање звучне масе успостављене у сваком од одабраних остварења на другачије начине – перкусионистичким поступцима (Бркљачић, Милошевић), сонорним колористичким пројекцијама звука (Стојадиновић-Милић, Максимовић, Милошевић, Поповић, Никодијевић) или „неконвенционалним“ извођењем кроз спорадичне интервенције на самим жицама инструмента (Казимић, Поповић). Може се претпоставити да управо ови аспекти клавишког звука представљају главну инспирацију и покретаче креативности Неде Хофман-Сретенковић која показује добро разумевање управо оних замисли аутора које се налазе „између редова“ нотног текста, односно који у партитури пре морају бити наслућени него што се могу ишчитати из самог записа, и чије озвучивање захтева колико имагинацију, толико и чврст осећај за форму којом се укроћује динамичка и временска дисперзија звука и успоставља сам смисао дела. У овом погледу, било да је приступ продукцији клавишког звука на албуму перкусионистички или не, као упечатљиво својство извођачког моментума намеће се гестуалност, која као израз телесног покрета отвара можда и онај најзначајнији простор интерпретативне слободе када је дата музика у питању, и где управо индивидуална гестика пијанисткиње примењена у отелотворавању тона (или звучног ефекта) даје одговарајући интерпретативни печат самој музици. Усклађена са карактерном разноврсношћу заступљених остварења, дата гестика је примењена у распону од материјализације медитативних и готово статичних стања музике, до експресивног, кад-кад резигнирајућег ослобађања чисте енергије у звуку.

Делима у којима на овом албуму претежно доминирају карактери алијенације, меланхолије, апатије, резигнације, и тек повремено ведрине и оптимизма, аутори из сасвим индивидуалних уметничких визура сведоче о времену лишеном идеала, сигурности, извесности и поретка, па тиме и тежње за слеђењем било какве парадигме, о епохи ослобођеној од великих метанарација и од потребе за (музичком) потрагом Истине. Реч је пре о грађењу малих, личних наратива у поступцима музичког истраживања којима се омеђује простор за исказивање непретенциозних, индивидуалних интересовања и остављање трагова о њима. У питању као да је утврђивање личних и не нужно кохерентних поетичких оаза у којима из постисторијског угла има простора за слободно обраћање прошлости као фондусу стилских, изражајних и свих других потенцијалних узора који се могу оплеменисти искуством савремености и његовом осећајношћу. Интерпретативни изазов Неде Хофман-Сретенковић у том смислу несумњиво је био у самом поступку *првог* дешифровања поруке аутора, али и у чињеници да интерпретирање савремене музике захтева звучну естетику која се не може

у потпуности ослонити на извођачко наслеђе, нити се може успоставити на искључиво конвенционалној (наученој) примени партитурних упутстава, већ пре подразумева креативно бављење самом идиоматиком клавирског звука у неизвесној потрази за могућим звучним уобличењем тек створеног дела.

Висок квалитет продукције албума реализованог у акустичном простору Велике дворане Задужбине Илије Милосављевића Коларца у Београду и на инструменту замашног изражајног дијапазона (Steinway & Sons, модел D), обезбедио је да снимци сугестивно представе начињен музички избор, односно да већ од тренутка објављивања постану фундаментална полазница за сваки будући приступ датим делима, био он вођен извођачким, музиколошким или чисто слушалачким потребама.